

Ammattikorkeakoulutuksen tulevaisuuskuvat

Ammattipedagoginen tunti

29.5. 8.30 – 9.30

Haaga-Helia

Pohdiskelua mahdollisista tulevaisuuksista

- Korkeakoulutuksen kehittäminen vaatii jatkuvaa ennakkointia
- Tulevaisuuden eri vaihtoehtoja pohtimalla voimme varautua ympäröivän maailman vaihtoehtoisiin tulevaisuuden toteutumisiin
- Kannattaa miettiä montaa vaihtoehtoista toisistaan poikkeavaa tulevaisuuskuvaavaa
- Alustus pohjautuu Tulevaisuuden tutkimuksen seuran Futura-lehdessä 3/2023 julkaistuun artikkeliin:
- Kantola, Mauri; Friman, Mervi; Rauhala, Pentti; Kotila, Hannu; Huttula, Tapio :Ammatillisen korkeakoulutuksen mahdollisia tulevaisuuskuvia vuoteen 2030

PESTEL tulee sanoista
poliittinen (P=political),
taloudellinen (E=economical),
sosiaalinen (S=social),
tekninen (T=technical) ja
ekologinen (E=ecological)
Laki (L=Legal)

Nykytilanne, kenen joukoissa seisomme

- Kuntaomisteiset: Jamk, Karelia, Samk, Savonia,
- Yliopiston omistamat: Novia, Tamk, Oamk, Lab, Lapin amk.
- Säätiön omistamat Haaga-Helia, Diak, Arcada
- Muut hajaomisteiset

Ammattikorkeakouluosakeyhtiön toimivuus: selvitys Opettajien Ammattijärjestö OAJ:lle.

Loppuraportti 20.6.2023 Kohtamäki Vuokko, Jonninen Jukka, Kosonen Jonna.

Miten alueellisesti makaamme

- Pääkaupunkiseudun 3AMK-kumppanit, yhteistyö ja kilpailu
- Maakuntien ammattikorkeakoulut, jotka kilpailevat keskenään ja yliopistojen kanssa
- Yliopistojen omistamat ammattikorkeakoulut, jotka tavalla tai toisella ovat konserniohjauksessa

Mitkä ovat yliopistomallit, jos akateeminen noste ottaa vallan

- Digitaalinen malli: ”avoin yliopisto”
- Markkinamalli: talouskasvu, osaamisen kasvattaminen
- Opetusyliopistomalli: asiantuntijakoulutus
- Tutkimusyliopistomalli: kaiken takana on tiede
- Palvelumalli: kansallisvaltion tavoitteet
- Sivistisyliopistomalli: akateeminen vapaus ja autonomia
- Skolastinen malli: seitsemän vapaata taidetta

Lähde: Jarkko Tirronen Länsimaisen yliopistolaitoksen historiallinen kehitys.

Teoksessa: Kohtamäki, Pekkola & Kivistö: Korkeakouluhallinto. Johtaminen, talous ja politiikka

Korkeakoulutuksen alueelliset roolit

- suihkukaivo: opiskelijarekrytointi, opiskelu ja sijoittuminen kaikki samalla alueella
- työntöpumppu: opiskelijarekrytointi ja opiskelu samalla alueella, sijoittuminen muualle
- rikastamo: opiskelijarekrytointi ja sijoittuminen samalla alueella, opiskelu muualla
- imupumppu: opiskelijarekrytointi muualta, opiskelu ja sijoittuminen samalla alueella
- siirtopumppu: opiskelijarekrytointi, opiskelu ja sijoittuminen kaikki eri alueilla.

Mäkinen, R. & Korhonen, K. 1999. Oppilaitos työvoimapumppuna. Teoksessa Vähäpassi, A. & Moitus, S. (toim.): Korkeakoulut alueidensa vetureina; Viisi näkökulmaa vaikuttavuuteen, 53–61. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 2:1999.

Ammattikorkeakoulutuksen tulevaisuuskuvat

- Kestävän kehityksen tulevaisuuskuva: Kesy
- Työelämään sulautunut korkeakoulutus: Sulatto
- Lokaali ennen globaalia: Maakuntamalli
- Ketterä ja spontaani: Ketsu

Kestävän kehityksen tulevaisuuskuva: Kesy

- Korkeakoulukentän toimijat ratkovat globaaleja ongelmia hyödyntäen teknologista kehitystä ja eri toimijoiden osaamista
- Automaatio, tekoäly ja robotisaatio digitaalisine alustoineen ovat muokanneet työtehtäviä ja ammatteja kaikilla aloilla.
- Kaikille riittää palkkatyötä, mutta työelämän osaamisvaatimukset ovat edelleen kasvaneet.
- Hybridityö ja monipaikkaisuus lisääntyvät. Läsnäolon käsite on laajentunut pysyvästi.
- Suomessa, kuten muuallakin pohjoisessa Euroopassa, työperäinen maahanmuutto kasvaa tasaisesti ja osaamisvajeita saadaan sillä paikattua.
- Ammattikorkeakoulutuksen tulevaisuuden ohjaus on opetus- ja kulttuuriministeriön sekä myös osaltaan ympäristöministeriön koalition käsissä. Työ- ja elinkeinoministeriön osallistuminen ohjaukseen on ohut.
- Ekosysteemimäinen tapa toimia korostuvat kompleksisia ilmiöitä ratkaistaessa

Työelämään sulautunut korkeakoulutus: Sulatto

- Tulevaisuuskuvan perusvire on teknologia- ja työelämäorientoitunut.
- Työelämä nähdään keskeisenä oppimisen paikkana. Oppimisen tapahtuessa työn yhteydessä teknologinen transformaatio on nopeaa ja ketterää.
- Ammattikorkeakoulutuksen tehtävän määrittely on jatkuvassa liikkeessä toimintaympäristön muuttuvien ja ristiriitaisten paineiden sekä eri toimijoiden odotusten takia.
- Muualla hankittuun osaamiseen perustuvia tutkintoja tarvitseville näyttöjen ja muiden osaamisen arviointien perusteella
- Elinkeinopolitiikka määrittelee voimakkaasti ammattikorkeakoulutuksen toimintaa, ja sen rooli nähdään teknologisten ja taloudellisten tavoitteiden edistäjänä.
- Opiskelijoiden koulutusvalinnat on kohdistettu työllisyyttä ja kasvua tuottaville sektoreille. Korkeakoulun rooli on suihkukaivomainen.
- Erityyppiset työelämään laajennetun kampuksen (extended campus) mallit ovat käytössä.
- Opiskelijamaksut ovat käytössä, ja niiden kautta optimoidaan koulutusta.
- Vastuuta on siirretty työ- ja elinkeinoministeriön sekä elinkeinoelämän vastuulle. Kauppakamarit ovat ottaneet niiden roolin.

Lokaali ennen globaalia: Maakuntamalli

- Ammattikorkeakoulun toiminta on suihkukaivotyyppistä ja alisteista alueiden tarpeille. Korkeakouluihin otetaan opiskelemaan kaikki halukkaat.
- Alueellinen resurssien kokoaminen yhteen tuottaa hyvin erilaisia ratkaisuja osaamisen ja TKI-toiminnan kehittämiseen.
- Alueiden tarpeet, resurssit ja tilanteet vaihtelevat. Ammattikorkeakoulut ovat alisteisia alueiden lyhyen aikavälin tarpeille.
- Yhteiskunta on alueellisesti polarisoitunut: työvoimapula ja ylitarjonta ovat ilmiöinä samanaikaisesti läsnä.
- Ammattikorkeakoulujen hallinto on maakunnalla, toisissa maakunnissa taas yliopistot omistavat ammattikorkeakoulut.
- Kampuksilla tarjotaan monenlaista ja -tasoista koulutusta, kulttuuritapahtumia ja järjestötoimintaa.

Ketterä ja spontaani: Ketsu

- Useiden toimialojen voimakasta työvoimapulaa ratkaistaan lyhentämällä tutkintoaikoja.
- Tutkintokoulutuksen osuus korkeakouluissa on vähentynyt ratkaisevasti ja on paljolti siirrytty lyhyisiin täsmäkoulutuksiin.
- Niissä ammatillista tietoa siirretään tehokkaasti, kun taas geneeriset taidot ja sivistyskasvatus jäävät paitsioon.
- Yrittäjyys painottuu vahvasti, ja osaamiseen on luotu erilaisia tunnistamismenettelyjä ja sertifikaatteja.
- Sertifikaattien painoarvo lisääntyy, ja ne korvaavat tutkintoja.
- Työpaikoilla sertifioidut esimiehet arvioivat ammatillisia näyttöjä, ja työvoiman kierto nopeus saadaan näin kohtaantumaan.

Miten meidän käy?

Mitä asioita haluamme edistää?

Mitä asioita haluamme välttää?

Miten otamme tulevaisuuden haltuun?